

Debatt

debatt@dn.no

Trumps selvopptatte USA

USAs uttreden fra multilaterale organisasjoner er en ulykke for den liberale verdensordenen.

1 9. juni falt avgjørelsen: USA trekker seg fra nok et multilateralt engasjement, denne gangen FNs menneskerettighetsråd.

FN-ambassadør Nikki Haley forsvarte avgjørelsen med at president Trump hadde advart om at dersom det ikke skjedde reformer av Rådet, så ville USA trekke seg ut. Trump fortsetter å gjøre handling av sine ord. Ukonvensjonelt; så definitivt, men ikke uforutsigbart.

Siden opprettelsen i 2006 har Menneskerettighetsrådet vært FNs fremste organ for mellomstatlige forhandlinger og etablering av internasjonale menneskerettighetsstandarder. Til tross for målet om at Rådet skal være et ikke-politisert organ der stater diskuterer, debatterer, forhandler og vedtar universelle standarder - som de ideelt sett skal implementere i nasjonale lovverk - har ikke Rådet unnsloppet politiseringen og polariseringen som kjennetegner multilaterale organer.

Stater drives tross alt av sine egne interesser. Makt dominerer - også når temaet er av liberal, idealistisk natur slik som menneskerettigheter. Makten som må til for at en stat skal få gjennomslag for sine interesser kan oppnås enten ved at staten alene er ansett som mektig nok av de øvrige aktørene (være seg økonomisk, politisk eller militært) og dermed får gjennom sin vilje i forhandlinger. Alternativet er at stater inngår allianser med andre stater med sammenfallende interesser, for med det å øke sin gjennomslagskraft. Både stormaktspress og alliansepolitikk har vært tydelig til stede i løpet av Rådets 12 år. Realpolitikken dominerer også på den liberale menneskerettighetspolitikkens arena.

Gjennom Menneskerettighetsrådets historie har endringer i debattklimaet og dynamikken innad i Rådet ofte beveget seg i takt med regimeendringer og geopolitiske hendelser på utsiden. USAs passivitet i Rådet under president Bush, samt stor samhandlingsevne blant afrikanske og muslimske land, gjorde at mange avgjørelser gikk i favør av sistnevnte interesser de første årene etter opprettelsen. Pendelen svingte mer i favør av Vestens interes-

USA trekker seg fra nok et multilateralt engasjement, denne gangen FNs menneskerettighetsråd. FN-ambassadør Nikki Haley (bildet) forsvarte avgjørelsen med at president Trump hadde advart om at dersom det ikke skjedde reformer av Rådet, så ville USA trekke seg ut. Foto: Anadolu Agency/Getty Images

Innlegg
Andreas Gahr
Brunsvig

Andreas Gahr Brunsvig, rådgiver i Den norske Atlanterhavskomite.

ser med president Obamas inntreden i verdenspolitikken, da Den arabiske våren samtidig svekket makten og samarbeidsevnen til de tidligere sterke alliansene i Rådet. Etter 2013 endret dynamikken seg nok en gang - i retning av mer uforsonlige debatter og manglende evne til å treffe konsensusvedtak. Dette må ses i lys av at siden 2013 har nøkkelaktørene på den ene siden vært et mer selvhevdende Russland og et stadig mer engasjert Kina. På den andre

Verden ser plutselig annerledes ut fra Washington, og Washington ser så definitivt annerledes ut fra Europa og verden for øvrig

siden: Vestgruppen med USA i front. Frem til innsettelsen av Trump i fjor.

Disse utviklingstrekkene viser at debatten innad i Rådet i det store og hele reflekterer utviklingen i internasjonal politikk. Menneskerettighetsrådet er i så måte et mikrokosmos av verdenspolitikken.

Det kan være grunnlag for å gi USA og Trump-administrasjonen rett i deler av deres kritikk mot Menneskerettighetsrådet. Det har gjennom historien - i

varierende grad - vært dominert av medlemsland uten særlig interesse for hverken å forsvare eller fremme menneskerettigheter. I tillegg har antallet beslutninger mot Israel vært overdrevent sammenlignet med kritikken fremsatt mot andre, vel så menneskerettighetsbrytende stater.

I en twittermelding - naturligvis - i etterkant av offentliggjoringen, skrev visepresident Pence at Rådet i flere år har vært «antiamerikansk» og «antiisraelsk». For en president der «Amerika først» går igjen nært sagt uansett tema, er det en for stor kamel å svelge. Når det attpåtil er vanskelig å «make deals» i slike multilaterale organer, blir uttrekning vurdert som beste utvei.

USAs uttrekning fra Rådet avspeiler også deres økende passivitet og isolasjon fra den verdenspolitiske arena. Avgjørelsen føyer seg inn i rekken av beslutninger som Trump har tatt siden han ble tatt i ed i januar i fjor, som bekrefter inntrykket av et selvopptatt USA. Det multilaterale må vike, enten det gjelder Parisavtalen på klima, Iran-avtalen på

atomnedrustning, det internasjonale handelsregimet eller menneskerettigheter.

Siden USA etter annen verdenskrig etablerte en liberal verdensorden, og bidro til å opprettholde denne gjennom 70 år som verdenspolitikens fremste ordensmakt, så er den nye, selvopptatte passiviteten dårlig nytt - ikke minst for Vesten. Mulighetene åpner seg for Russland, Kina og andre aktører i Menneskerettighetsrådet til å forme verdenspolitikens menneskerettighetsnormer, -lover og -institusjoner etter sine egne, ikke-liberale visjoner. USAs passivitet vil være en ulykke for det regimet som Vesten - inkludert USA og Norge - har lagt mye arbeid i å bygge opp.

Med et G7-møte friskt i minne og et NATO-toppmøte på trappene, er det liten grunn til å ha hvilepuls i europeiske hovedsteder. Verden ser plutselig annerledes ut fra Washington, og Washington ser så definitivt annerledes ut fra Europa og verden for øvrig.

Andreas Gahr Brunsvig, rådgiver i Den norske Atlanterhavskomite